અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

==========

ગુજરાત હાઇકોર્ટ, અમદાવાદ ખાતે

ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૮૩૭/૧૯૯૮

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી કે.જે. ઠાકર

==========

૧	શું સ્થાનિક સમાચારપત્રોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપી શકાય?	
૨	રિપોર્ટરને મોકલવામાં આવે કે નહીં?	
૩	શું માનનીય ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની અંતિમ નકલ જોવા માગે છે?	
૪	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણ, ૧૯૫૦ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઇ હુકમના અર્થઘટન અંગેનો કાયદાનો કોઇ મહત્વનો પ્રશ્ન સમાવિષ્ટ છે?	
૫	શું તે સિવિલ જજને પરિપત્રિત કરવાનો છે?	

==========

ગુજરાત રાજ્ય....અપીલકર્તા(ઓ)

વિરુદ્ધ

જિતેન્દ્રકુમાર ભીખાલાલ પંચાલ અને ૧....સામાવાળા(ઓ)/પ્રતિવાદી(ઓ)

==========

ઉપસ્થિતિ:

અપીલકર્તા(ઓ) નં. ૧ તરફે એ.પી.પી. સુશ્રી મોનાલી ભટ્ટ

સામાવાળા(ઓ)/પ્રતિવાદી(ઓ) નં. ૧ તરફે વકીલ શ્રી અશોક આર. વર્મા

સામાવાળા(ઓ)/પ્રતિવાદી(ઓ) નં. ૨ તરફે વકીલ શ્રી પી.સી. કવીના

સામાવાળા(ઓ)/પ્રતિવાદી(ઓ) નં. ૨ તરફે બિનબજવણી–અવસાન (આર)

==========

કોરમ: **માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી કે.જે. ઠાકર**

તારીખ: ૧૨/૦૧/૨૦૧૫

મૌખિક ચુકાદો

૧. હાલની અપીલ મારફતે, અપીલકર્તા–રાજ્યએ સેશન્સ કેસ નં. ૯/૧૯૯૪ માં આપવામાં આવેલ વિદ્વાન એડિશનલ સેશન્સ જજ, બનાસકાંઠા મુ. પાલનપુરના તારીખ ૨૨.૦૬.૧૯૯૮ ના ચુકાદા અને હુકમને પડકારેલ છે, જેના દ્વારા વિદ્વાન ટ્રાયલ જજે મૂળ આરોપીઓ–હાલના સામાવાળા(ઓ)ને ઇન્ડિયન પીનલ કોડ (ટૂંકમાં "આઈ.પી.સી.") ની કલમ ૪૯૮(એ), ૩૦૬ અને ૧૧૪ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનાઓના આરોપોમાંથી નિર્દોષ છોડી મૂકેલ છે.

૨. વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવેલ ફરિયાદપક્ષના કેસની ટૂંકી હકીકતો નીચે મુજબ વંચાય છે:

૨.૧ ફરિયાદી દ્વારા ડીસા શહેર પોલીસ સ્ટેશનમાં નોંધાયેલ ફર્સ્ટ ગુ.ર.નં. ૧૭૬/૧૯૯૩ વાળી એક ફરિયાદ દાખલ કરવામાં આવેલ હતી, જેમાં મૃતક–હંસાબેન એ ફરિયાદીની મોટી પુત્રી હતી અને બનાવના અઢી વર્ષ પહેલાં મૃતકના લગ્ન આરોપી નં. ૧–જિતેન્દ્રકુમાર સાથે થયેલ હતા. લગ્ન પછી, મૃતક ડીસા ખાતે તેના પતિ, સાસુ, દિયર સાથે રહેતી હતી અને આરોપી નં. ૨–કુસુમબેન તેણીના સાસુ હતા. ફરિયાદપક્ષનો વધુમાં એવો કેસ છે કે મૃતકે તેના પિતાને કહેલ કે *"મારી સાસુ તથા મારા પતિ બંને મને હેરાન કરી ત્રાસ આપે છે અને ભિખારી બાપની દીકરી ક્યાં અમારા પાને પડી છે, તું તારું મોઢું લડી જતી રહે, કૂવો હવાડો કરી મરી જા, અમોને મોઢું બતાવતી નહીં."* આરોપી વ્યક્તિઓ વારંવાર મૃતકને માનસિક અને શારીરિક ત્રાસ આપતા હતા અને ત્રાસના કારણે, મૃતકે ઝેર પીને આત્મહત્યા કરી લીધી હતી.

૩. ફરિયાદપક્ષના કેસને સાબિત કરવા માટે, ફરિયાદપક્ષે નીચે મુજબના સાક્ષીઓને તપાસેલ છે:

ફરિયાદપક્ષ ના સાક્ષી નં.	સાક્ષીઓ	આંક નં.
૧	નથીબેન માધવભાઈ	૯
૨	ડો. દિનેશચંદ્ર મોઢ	૧૦
૩	મગનભાઈ પુંજાભાઈ દેસાઈ	૧૪

૪	મધુબેન માધવભાઈ	૧૬
૫	ફરિયાદી ત્રિભોવનદાસ મગનલાલ	૧૭
૬	ડાહીબેન ત્રિભોવનદાસ	૧૯
૭	કિષ્ણાબેન પ્રવિણકુમાર	૨૦
૮	અમીચંદ મગનલાલ	૨૧
૯	સંતોકબેન અમીરજી	૨૨
૧૦	ચંપાબેન રણછોડભાર	૨૩
૧૧	નાનચંદભાઈ મગનભાઈ	૨૪
૧૨	તારાબેન નાનચંદભાઈ	૨૫
૧૩	ચમનલાલ ભુદરલાલ	૨૬
૧૪	પી.એસ.આઇ. શાકાભાઈ દેસાઈ	૩૦
૧૫	હેડ કોન્સ્ટેબલ વસરામભાઈ	૩૪
૧૬	તપાસ કરનાર અધિકારી ડીવાય.એસ.પી. રાજેન્દ્રકુમાર બ્રહ્મભટ્ટ	૩૬

૪. ફરિયાદપક્ષે તેના કેસના સમર્થનમાં નીચે મુજબના દસ્તાવેજી પુરાવા રજૂ કરેલ છે:

ક્રમ નં.	દસ્તાવેજી પુરાવો	આંક નં.
૧	મૃતકનો પોસ્ટમોર્ટમ રિપોર્ટ	૧૨
૨	ઇન્ક્વેસ્ટ પંચનામું	૧૫

૩	ફરિયાદ	૧૮
૪	ગુનાની જગ્યાનું પંચનામું	૨૭
૫	એફ.એસ.એલ. રિપોર્ટ	૩૯

૫. તપાસ પૂર્ણ થયા બાદ, વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટ કોર્ટ, ડીસા સમક્ષ ચાર્જશીટ દાખલ કરવામાં આવેલ હતી. આ કેસ માત્ર સેશન્સ કોર્ટ દ્વારા જ ચલાવવાપાત્ર હોવાથી, વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટ કોર્ટ, ડીસાએ કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજર, ૧૯૭૩ (ટૂંકમાં "સીઆર.પી.સી.") ની કલમ ૨૦૯ હેઠળ સદર કેસને વિદ્વાન એડિશનલ સેશન્સ જજ, બનાસકાંઠાની કોર્ટમાં કમિટ કરેલ હતો, જેને ત્યારબાદ સેશન્સ કેસ નં. ૯/૧૯૯૪ તરીકે નંબર આપવામાં આવેલ હતો. સામાવાળાએ ગુનાની કબૂલાત ન કરી અને કેસ ચલાવવાની માગણી કરી હોવાથી, તેમની સામે કથિત ગુનાઓ માટે કેસ ચલાવવામાં આવેલ હતો.

૬. ટ્રાયલના અંતે અને સીઆર.પી.સી. ની કલમ ૩૧૩ હેઠળ આરોપીનું નિવેદન નોંધ્યા બાદ તેમજ ફરિયાદપક્ષ અને બચાવપક્ષ તરફની દલીલો સાંભળ્યા પછી, વિદ્વાન એડિશનલ સેશન્સ જજ, બનાસકાંઠાએ આરોપીઓને તેમની સામે મૂકવામાં આવેલા તમામ આરોપોમાંથી નિર્દોષ છોડી મૂકેલ હતા. ટ્રાયલ પૂર્ણ થતાં, સેશન્સ કોર્ટે આરોપી વ્યક્તિઓને નિર્દોષ છોડી મૂકતો ચુકાદો અને હુકમ પસાર કરેલ હતો.

૭. વિદ્વાન સેશન્સ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા ઉપરોક્ત ચુકાદા અને હુકમથી વ્યથિત અને અસંતુષ્ટ થઈને, અપીલકર્તા–રાજ્યએ હાલની ક્રિમિનલ અપીલ દાખલ કરેલ છે.

૮. વિદ્વાન એ.પી.પી. એ આ કોર્ટ સમક્ષ સમગ્ર પુરાવા રજૂ કરેલ છે અને વિદ્વાન સેશન્સ જજ સમક્ષ જે પુરાવા રજૂ કરવામાં આવેલ હતા તેનું ઝીણવટપૂર્વક વાંચન કરેલ છે. તેણીએ એવિડન્સ એક્ટની કલમ ૧૧૩–એ ની જોગવાઈઓ પર પણ આધાર રાખેલ છે કારણ કે તે અપીલના મેમોમાં રજૂ કરાયેલા કારણો પૈકીનું એક છે. તેણીના જણાવ્યા અનુસાર, તે એક સ્વીકૃત સ્થિતિ છે કે મૃતકનો લગ્નગાળો માત્ર અઢી વર્ષનો જ હતો. તેણીએ એવી પણ રજૂઆત કરી હતી કે નીચલી અદાલતે રેકોર્ડ પરના પુરાવાની મૂલવણી કરવામાં ભૂલ કરેલ છે અને ખોટી રીતે આરોપી વ્યક્તિઓને નિર્દોષ છોડી મૂકેલ છે.

૯. તેની સામે, સામાવાળા–આરોપી વ્યક્તિઓ તરફના વિદ્વાન વકીલે ટ્રાયલ કોર્ટના ચુકાદા અને હુકમનું સમર્થન કરતાં રજૂઆત કરી હતી કે તે ફરિયાદપક્ષ દ્વારા રેકોર્ડ પર રજૂ કરવામાં આવેલા પુરાવાની મૂલવણી કર્યા પછી પસાર કરવામાં આવેલ હતો અને તેથી, આ કોર્ટ દ્વારા તેમાં કોઈ હસ્તક્ષેપ કરવાની જરૂર નથી. તેણીએ નીચેની કોર્ટના તારણો પર આધાર રાખેલ છે અને રજૂઆત કરી

હતી કે ટ્રાયલ કોર્ટે આરોપીને નિર્દોષ છોડવા માટે સચોટ કારણો આપેલા છે. તેમણે એવી પણ રજૂઆત કરી હતી કે ફરિયાદીની ઊલટતપાસ પરથી પણ એ સાબિત થતું નથી કે મૃતક પર ક્રૂરતા આચરવામાં આવી હતી અથવા આઈ.પી.સી. ની કલમ ૩૦૬ કે કલમ ૪૯૮–એ ના તત્વો સંતોષાય છે. એવું જણાવવામાં આવેલ છે કે બનાવ અને ક્રૂરતાના આક્ષેપો વચ્ચે કોઈ સંબંધ ન હતો. તેથી, વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ વાદગ્રસ્ત ચુકાદો અને હુકમ યોગ્ય અને વાજબી છે.

૧૦. મેં અપીલકર્તા–રાજ્ય તરફે વિદ્વાન એ.પી.પી. અને સામાવાળાઓ તરફે વિદ્વાન વકીલને સાંભળ્યા છે અને તેમની સહાયથી રેકોર્ડ પરની સામગ્રીનું અવલોકન કરેલ છે.

૧૧. જ્યાં સુધી આરોપી નં. ૨–હાલના સામાવાળા નં. ૨ નો સંબંધ છે, તેણીનું ટ્રાયલની પેન્ડન્સી દરમિયાન અવસાન થયેલ છે. તેથી, તેણીનો કેસ એબેટ થયેલ હોવાનો હુકમ કરવામાં આવે છે.

૧૨. આ બાબત આ કોર્ટને આરોપી નં. ૧, કે જેઓ મૃતકના પતિ છે, તેમની વિરુદ્ધના પુરાવા તરફ દોરી જાય છે. આરોપી નં. ૧ વિરુદ્ધના કેસનો નિર્ણય

કરતાં પહેલાં, કાયદાની કેટલીક જોગવાઈઓનો સંદર્ભ લેવો લાભદાયી રહેશે. એવિડન્સ એક્ટની કલમ ૧૧૩–એ નીચે મુજબ પુનઃપ્રસ્તુત કરવામાં આવે છે:–

"૧૧૩–એ. પરિણીત સ્ત્રી દ્વારા આત્મહત્યાના દુષ્પ્રેરણ અંગેનું અનુમાન.–જ્યારે પ્રશ્ન એવો હોય કે કોઈ સ્ત્રી દ્વારા કરવામાં આવેલી આત્મહત્યા તેના પતિ અથવા તેના પતિના કોઈપણ સંબંધી દ્વારા દુષ્પ્રેરિત કરવામાં આવી હતી કે નહીં અને એવું દર્શાવવામાં આવે કે તેણીએ તેના લગ્નની તારીખથી સાત વર્ષના સમયગાળામાં આત્મહત્યા કરી હતી અને તેના પતિ અથવા તેના પતિના તેવા સંબંધીએ તેણી પર ક્રૂરતા આચરી હતી, ત્યારે કોર્ટ કેસના અન્ય તમામ સંજોગોને ધ્યાનમાં રાખીને એવું અનુમાન કરી શકે છે કે તેવી આત્મહત્યા તેના પતિ દ્વારા અથવા તેના પતિના તેવા સંબંધી દ્વારા દુષ્પ્રેરિત કરવામાં આવી હતી.

સ્પષ્ટીકરણ.––આ કલમના હેતુઓ માટે, "ક્રૂરતા" નો અર્થ ઈન્ડિયન પીનલ કોડ (૧૮૬૦ નો ૪૫) ની કલમ ૪૯૮એ માં દર્શાવ્યા મુજબનો જ રહેશે.]"

૧૩. આઈ.પી.સી. ની કલમ ૩૦૬ નીચે મુજબ જોગવાઈ કરે છે:

"૩૦૬. આત્મહત્યાનું દુષ્પ્રેરણ.––જો કોઈ વ્યક્તિ આત્મહત્યા કરે, તો જે કોઈ તેવી આત્મહત્યા કરવામાં આવે તેનું દુષ્પ્રેરણ કરે, તેને બેમાંથી કોઈપણ પ્રકારની કેદની સજા, જે દસ વર્ષ સુધી લંબાવી શકાય તેવી મુદત માટે થશે, અને તે દંડને પણ પાત્ર રહેશે."

૧૪. તે સુસ્થાપિત કાયદો છે કે જે કેસમાં કોઈ સીધો નજરે જોનાર સાક્ષી ઉપલબ્ધ ન હોય અને કેસ સાંજોગિક પુરાવા પર આધારિત હોય, ત્યારે કોર્ટ દ્વારા લાગુ કરવાનો સિદ્ધાંત એ છે કે જ્યારે આરોપી સમક્ષ કોઈ દોષારોપક સંજોગ મૂકવામાં આવે અને સદર આરોપી કાં તો કોઈ ખુલાસો ન આપે અથવા એવો ખુલાસો આપે જે અસત્ય જણાય, ત્યારે તે સંજોગોની કડીને પૂર્ણ કરવા માટે એક વધારાની કડી બની જાય છે. આ સંદર્ભમાં, સર્વોચ્ચ અદાલતે ***ત્રિમુખ મારોતી કિરકન વિ. મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય, (૨૦૦૬) ૧૦ એસ.સી.સી. ૬૮૧*** ના કેસમાં નીચે મુજબ અવલોકન કરેલ છે:

> *"૨૧ સાંજોગિક પુરાવા પર આધારિત કેસમાં જ્યાં કોઈ નજરે જોનાર સાક્ષીનો પુરાવો ઉપલબ્ધ ન હોય, ત્યાં કાયદાનો બીજો એક સિદ્ધાંત છે જેને ધ્યાનમાં રાખવો અનિવાર્ય છે. તે સિદ્ધાંત એ છે કે જ્યારે આરોપી સમક્ષ કોઈ દોષારોપક સંજોગ મૂકવામાં આવે અને સદર આરોપી કાં તો કોઈ ખુલાસો ન આપે અથવા એવો ખુલાસો આપે જે અસત્ય જણાય, ત્યારે તે સંજોગોની કડીને પૂર્ણ કરવા માટે એક વધારાની કડી બની જાય છે. આ દ્રષ્ટિકોણ આ કોર્ટના શ્રેણીબદ્ધ ચુકાદાઓમાં અપનાવવામાં આવેલ છે. [જુઓ તમિલનાડુ રાજ્ય વિ. રાજેન્દ્રન (એસ.સી.સી. પેરા ૬) : (૧૯૯૯ એ.આઈ.આર. એસ.સી.ડબલ્યુ. ૩૫૩૬) (પેરા ૬); ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય વિ. ડો. રવીન્દ્ર પ્રકાશ મિત્તલ (એસ.સી.સી. પેરા ૩૯ : એ.આઈ.આર. પેરા ૪૦) : (૧૯૯૨ એ.આઈ.આર. એસ.સી.ડબલ્યુ. ૨૪૧૭); મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય વિ. સુરેશ*

(એસ.સી.સી. પેરા ૨૭) : (૨૦૦૧ એ.આઈ.આર. એસ.સી.ડબલ્યુ. ૫૨૫૧) (પેરા ૧૫); ગણેશ લાલ વિ. રાજસ્થાન રાજ્ય (એસ.સી.સી. પેરા ૧૫) : (૨૦૦૧ એ.આઈ.આર. એસ.સી.ડબલ્યુ. ૫૨૫૧) (પેરા ૧૫) અને ગુલાબ ચંદ વિ. મધ્ય પ્રદેશ રાજ્ય (એસ.સી.સી. પેરા ૪) : (૧૯૯૫ એ.આઈ.આર. એસ.સી.ડબલ્યુ. ૨૫૦૪).]

૨૨. *જ્યાં આરોપી પર તેની પત્નીની હત્યા કરવાનો આરોપ હોય અને ફરિયાદપક્ષ એવું દર્શાવવા માટે પુરાવા રજૂ કરવામાં સફળ થાય કે ગુનો બન્યાના થોડા સમય પહેલાં તેઓ સાથે જોવા મળ્યા હતા અથવા તે ગુનો એવા રહેણાંક મકાનમાં બને છે જ્યાં પતિ પણ સામાન્ય રીતે રહેતો હતો, ત્યાં સતત એવું ઠરાવવામાં આવેલ છે કે જો આરોપી પત્નીને ઈજાઓ કેવી રીતે થઈ તે અંગે કોઈ ખુલાસો ન આપે અથવા એવો ખુલાસો આપે જે ખોટો જણાય, તો તે એક મજબૂત સંજોગ છે જે નિર્દેશ કરે છે કે તે ગુનો આચરવા માટે તે પોતે જવાબદાર છે. નીકા રામ વિ. હિમાચલ પ્રદેશ રાજ્ય : (એ.આઈ.આર. ૧૯૭૨ એસ.સી. ૨૦૭૭) માં એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું કે જ્યારે પત્નીની ઘરમાં "ખુખરી" વડે હત્યા કરવામાં આવી ત્યારે આરોપી એકલો તેની સાથે ઘરમાં હાજર હતો તે હકીકત અને આરોપીના તેની સાથેના સંબંધો તણાવપૂર્ણ હતા તે હકીકત, તેના તરફથી કોઈ સંતોષકારક ખુલાસાના અભાવે, તેના વાંક તરફ નિર્દેશ કરે છે. ગણેશલાલ વિ. મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય, (૧૯૯૨ એ.આઈ.આર. એસ.સી.ડબલ્યુ. ૧૧૭૫) માં અપીલકર્તા પર તેની પત્નીની હત્યાનો કેસ ચલાવવામાં આવ્યો હતો જે તેના ઘરની અંદર બની હતી. એવું અવલોકન કરવામાં*

આવ્યું હતું કે જ્યારે મૃત્યુ તેની કસ્ટડીમાં થયું હોય, ત્યારે સીઆર.પી.સી. ની કલમ ૩૧૩ હેઠળના તેના નિવેદનમાં તેણીના મૃત્યુના કારણ અંગે વાજબી ખુલાસો આપવા માટે અપીલકર્તા બંધાયેલો છે. કોઈપણ ખુલાસાના અભાવ સાથે ફરિયાદપક્ષના કેસનો માત્ર ઇનકાર આરોપીની નિર્દોષતા સાથે અસંગત ગણવામાં આવ્યો હતો, પરંતુ તે એવી ધારણા સાથે સુસંગત હતો કે અપીલકર્તા તેની પત્નીની હત્યા કરવામાં મુખ્ય આરોપી છે. ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય વિ. ડો. રવીન્દ્ર પ્રકાશ મિત્તલ માં તબીબી પુરાવા પરથી જાહેર થયું હતું કે પત્નીનું મૃત્યુ મોડી રાત્રિના કલાકો દરમિયાન અથવા વહેલી સવારે ગળું દબાવવાથી થયું હતું અને કેરોસીન છાંટીને તેના શરીરને આગ ચાંપી દેવામાં આવી હતી. પતિનો બચાવ એવો હતો કે પત્નીએ પોતાની જાતે સળગીને આત્મહત્યા કરી હતી અને તે સમયે પોતે ઘરે હાજર ન હતો. પત્ની દ્વારા તેના સંબંધીઓને લખેલા પત્રો દર્શાવતા હતા કે પતિ તેની સાથે ગેરવર્તણૂક કરતો હતો અને તેમના સંબંધો તણાવપૂર્ણ હતા અને વધુમાં પુરાવા દર્શાવતા હતા કે રાત્રે બંને એક જ રૂમમાં હતા. એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે સંજોગોની કડી પૂર્ણ હતી અને પતિએ જ ગળું દબાવીને તેની પત્નીની હત્યા કરી હતી અને તે મુજબ આ કોર્ટે આરોપીને નિર્દોષ છોડતા હાઇકોર્ટના ચુકાદાને ઉલટાવીને તેને આઈ.પી.સી. ની કલમ ૩૦૨ હેઠળ દોષિત ઠેરવ્યો હતો. તમિલનાડુ રાજ્ય વિ. રાજેન્દ્રન માં પત્ની આગ લાગી ગઈ હોય તેવી એક ઝૂંપડીમાં મૃત હાલતમાં મળી આવી હતી. પુરાવા દર્શાવતા હતા કે આરોપી અને તેની પત્ની રાત્રે આશરે ૯.૦૦ વાગ્યે ઝૂંપડીમાં સાથે જોવા મળ્યા હતા અને જ્યારે ઝૂંપડીમાં આગ લાગી ત્યારે આરોપી સવારે છાપરામાંથી બહાર આવ્યો હતો. તેનો

ખુલાસો એવો હતો કે તે અકસ્માતે આગ લાગવાનો બનાવ હતો જેના પરિણામે તેની પત્ની અને પુત્રીનું મૃત્યુ થયું હતું. તબીબી પુરાવા દર્શાવતા હતા કે પત્નીનું મૃત્યુ ગળું દબાવવાના પરિણામે ગૂંગળામણથી થયું હતું અને દાઝી જવાથી થયેલી ઈજાઓના કારણે નહીં. એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે આરોપી (પતિ) જ તે ગુનાનો કરનાર હતો તેવા નિષ્કર્ષ પર આવવામાં કોઈ ખચકાટ હોઈ શકે નહીં."

૧૫. સર્વોચ્ચ અદાલતના ઉપરોક્ત ચુકાદા અને આ કોર્ટના ત્યારપછીના ચુકાદાઓને ધ્યાનમાં લેતાં, માત્ર એટલું જ નહીં કે સંજોગો એવું દર્શાવે છે કે આરોપી નં. ૧ કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજરની કલમ ૩૧૩ હેઠળના પોતાના નિવેદનમાં, પોતાની સામે આ ખોટો કેસ છે તેવું જણાવવા સિવાય અન્ય કશું કહેતા નથી. ***૧૯૯૧ ક્રિ.એલ.જે. ૧૪૬૪*** માં નોંધાયેલ ***બુટા સિંઘ વિ. પંજાબ રાજ્ય*** ના કેસમાં, સર્વોચ્ચ અદાલતે પેરા–૮ અને ૯ માં નીચે મુજબ અવલોકન કરેલ છે:

"૮. હવે આપણે અપીલકર્તા અને તેની પત્નીને થયેલી ઈજાઓ અંગેના પુરાવા પર વિચાર કરી શકીએ છીએ. અપીલકર્તા અને તેની પત્નીને ઈજાઓ થઈ હતી તે નિર્વિવાદ છે. આ બાબત પી.ડબલ્યુ. ૨–ડો. મનજીત સિંઘના પુરાવા પરથી સ્પષ્ટ થાય છે. તેમનો પુરાવો દર્શાવે છે કે અપીલકર્તાને પીઠ અને છાતી પર બે ધારદાર પંક્ચર્ડ ઘા હતા અને ડાબા અગ્રબાહુ તથા છાતીના

આગળના ભાગ પર બે છોલાયેલી ઈજાઓ હતી. તેની પત્ની, ગુરબચન કૌરને ડાબા પેરિએટલ ભાગ પર ખોપરી સુધી ઊંડો ઘા, જમણી જાંઘ અને જમણા નિતંબના ભાગ પર બે તીક્ષ્ણ પંક્ચર્ડ ઘા, ઘૂંટીના સાંધાની આસપાસ સોજો અને ડાબા ખભાના સાંધા પર છોલાયેલી ઈજા હતી. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષીઓએ એવું જણાવીને આ ઈજાઓનો ખુલાસો કરવાનો પ્રયાસ કર્યો છે કે જ્યારે તેઓએ પી.ડબલ્યુ. ૭ અને ૮ ને મૃતકના બચાવમાં જતા રોકવાનો પ્રયાસ કર્યો ત્યારે તેમને આ ઈજાઓ થઈ હતી. તેમનો કેસ એવો છે કે જ્યારે તેઓએ અપીલકર્તા અને તેની પત્નીને તેમના પર હુમલો કરતા જોયા, ત્યારે તેઓએ તેમના હથિયારો વડે વળતો પ્રહાર કર્યો અને પ્રશ્નવાળી ઈજાઓ પહોંચાડી હતી. બચાવપક્ષનું વર્ઝન એવું છે કે જ્યારે હુમલો કરવામાં આવ્યો ત્યારે તેમને આ ઈજાઓ થઈ હતી, તેઓએ વળતો સામનો કર્યો અને મૃતક તેમજ પી.ડબલ્યુ. ૭ અને ૮ ને ઈજાઓ પહોંચાડી હતી પરંતુ કમનસીબે મૃતક તેની ઈજાઓને કારણે મૃત્યુ પામ્યો હતો. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, તેમના જણાવ્યા અનુસાર, તેઓએ પોતાના ખાનગી બચાવના અધિકારનો ઉપયોગ કરીને ઈજાઓ પહોંચાડી હતી. જોકે, હાઈકોર્ટે એવો દ્રષ્ટિકોણ અપનાવ્યો છે કે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષીઓ દ્વારા તેમના ખાનગી બચાવના અધિકારનો ઉપયોગ કરીને અપીલકર્તા અને તેની પત્નીને ઈજાઓ પહોંચાડવામાં આવી હતી. પરંતુ અહીં પણ જો એવું જણાય કે બનાવ અપીલકર્તાના ડેરા અને ટ્યુબવેલ નજીક બન્યો હતો અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષીઓ દ્વારા જુબાની આપ્યા મુજબ ખેતરમાં બન્યો ન હતો, તો ફરિયાદપક્ષના કેસનો મૂળ આધાર જ નષ્ટ થઈ જશે. અગાઉ દર્શાવ્યા મુજબ લોહી મળી આવવું અને

ડી.ડબલ્યુ.–૧ ની જુબાની બચાવપક્ષના કેસને સમર્થન આપે છે. બનાવનું સ્થળ બદલવાનું કારણ સ્પષ્ટ છે. જો બનાવ ત્યાં બન્યો હોય અને વિવાદિત ખેતરમાં ન બન્યો હોય, તો તે દર્શાવશે કે ફરિયાદપક્ષ હુમલાખોર પક્ષ હતો અને અપીલકર્તા તથા તેની પત્ની નહીં. એ બાબત પણ તર્કસંગત જણાતી નથી કે અપીલકર્તા જીવલેણ હથિયારોથી સજ્જ માણસો સાથે ઝઘડો કરવા માટે તેની પત્ની અને ૧૩ વર્ષના છોકરા સાથે વિવાદિત ખેતરમાં જશે. તે પોતાની પત્ની અને પુત્રને હુમલાના જોખમમાં મૂકશે તેવું માનવું મુશ્કેલ છે. તેથી, બચાવપક્ષનું વર્ઝન સંભવિત જણાય છે. જો તેમ હોય, તો ફરિયાદપક્ષને સ્વબચાવનો કોઈ અધિકાર ન હતો. ત્યારે અપીલકર્તા અને તેની પત્ની તે લાભનો દાવો કરશે.

૯. પુરાવાની ઉપરોક્ત સ્થિતિ પરથી, એવું જણાય છે કે બનાવ અંગેનું બચાવપક્ષનું વર્ઝન સંભવિત છે અને ટ્યુબવેલ નજીકથી લોહી મળી આવવાથી તેને સમર્થન મળે છે જે અપીલકર્તાના ડેરાની અડીને આવેલ છે. જ્યારે કોર્ટ સમક્ષ બે વર્ઝન હોય, ત્યારે જે વર્ઝનને વસ્તુલક્ષી પુરાવાનું સમર્થન હોય તેને જ્યાં સુધી યોગ્ય રીતે સમજાવવામાં ન આવે ત્યાં સુધી સહેલાઈથી બાજુ પર મૂકી શકાય નહીં. અગાઉ જણાવ્યા મુજબ, ટ્યુબવેલ નજીકથી લોહી કેવી રીતે મળી આવ્યું અને જે સ્થળે તેમના જણાવ્યા અનુસાર બનાવ બન્યો હતો તે સ્થળેથી કોઈ લોહી કેમ ન મળ્યું તેનો ફરિયાદપક્ષે કોઈ ખુલાસો કર્યો નથી. આ ઉપરાંત, પ્રથમ માહિતી અહેવાલ નોંધવામાં થયેલ વિલંબની હકીકત અને ફરિયાદપક્ષનો કેસ ઉપજાવી કાઢવાના હેતુથી તે મોડો કરવામાં આવ્યો હોવાની શંકા તેમજ મેજિસ્ટ્રેટને વિશેષ અહેવાલ મોકલવામાં તેમજ

હોસ્પિટલમાં કેસના કાગળો મોકલવામાં થયેલ વિલંબ દર્શાવે છે કે તપાસ શંકાથી પર ન હતી. આ સંજોગોમાં, અમે માનીએ છીએ કે નીચેની કોર્ટ દ્વારા અપનાવવામાં આવેલ અભિગમ વાજબી ઠેરવી શકાય નહીં."

૧૬. સદર ચુકાદામાં, પેરા–૯ કે જેના પર આધાર રાખવામાં આવેલ છે, તેમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે ઠરાવેલ છે કે વસ્તુલક્ષી પુરાવાને જ્યાં સુધી યોગ્ય રીતે સમજાવવામાં ન આવે ત્યાં સુધી તેને સહેલાઈથી બાજુ પર મૂકી શકાય નહીં. આ કેસમાં, વસ્તુલક્ષી પુરાવો આરોપી નં. ૧ ની વિરુદ્ધમાં છે, અને તેથી, આ અવલોકનના પ્રકાશમાં તેને જોવાની જરૂર છે. તેથી, લગ્નગાળો અઢી વર્ષનો છે તે હકીકત પર આધાર રાખીને વિદ્વાન ટ્રાયલ જજે નોંધપાત્ર ભૂલ કરેલ છે. નિર્દોષ છોડવાના ચુકાદાને ઉલટાવવા માટે સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા પ્રતિપાદિત કરવામાં આવેલા સિદ્ધાંતો આ કોર્ટને આરોપીને નિર્દોષ છોડવાના નિર્ણયને ઉલટાવવાની પરવાનગી આપશે.

૧૭. સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા સ્થાપિત સિદ્ધાંતની એરણ પર અને હાલના આરોપીઓને નિર્દોષ છોડતી વખતે વિદ્વાન ટ્રાયલ જજે તેમની હકુમતનું ઉલ્લંઘન કરેલ છે તેવી દલીલ પર, આરોપી નં. ૨ નું અવસાન થયેલ છે, તેથી, હાલની અપીલ તેણી પૂરતી એબેટ થયેલ છે. તબીબી પુરાવા સાથે છેડછાડ કરવામાં આવી હોવાનું કહી શકાય નહીં, કારણ કે પોસ્ટમોર્ટમ રિપોર્ટ પર એફ.એસ.એલ.

સાથે છેડછાડ કરવામાં કોઈ ડૉક્ટરનો કોઈ સ્વાર્થ હોઈ શકે નહીં. પુરાવા સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે મૃતકને માનસિક ત્રાસ આપવામાં આવ્યો હતો જેના કારણે તેણીને ઝેર પીવા માટે મજબૂર કરવામાં આવી હતી અને તેણીએ પોતાનું જીવન ટૂંકાવી દીધું હતું, અને તેથી, જોકે આરોપી સામે આઈ.પી.સી. ની કલમ ૪૯૮એ હેઠળ કોઈ કેસ બનતો નથી જેના માટે તેને યોગ્ય રીતે નિર્દોષ છોડવામાં આવેલ છે, રેકોર્ડ પર ખાસ કરીને એફ.એસ.એલ. ના પુરાવા તેમજ તબીબી પુરાવા તરીકે પૂરતા પુરાવા હતા જે દર્શાવે છે કે આરોપી તરફના વિદ્વાન વકીલ શ્રી વર્મા દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલ કે તેણીને ત્રાસ આપવામાં આવ્યો ન હતો અથવા માનસિક ત્રાસ ન હતો તે મુજબ આ આત્મહત્યાનો કેસ નથી. પુરાવા દર્શાવે છે કે તેણીને કાં તો બેરહેમીથી માર મારવામાં આવ્યો હતો, અને તેથી, તેણીને ઝેર પીવા માટે મજબૂર કરવામાં આવી હતી અને લગ્નના બે વર્ષ અને છ મહિનાના ટૂંકા ગાળામાં તેણીએ પોતાનું જીવન ટૂંકાવી દીધું હતું. નિર્દોષ મુક્તિની અપીલના સંબંધમાં સર્વોચ્ચ અદાલતનો ચુકાદો આરોપીને આ ચુકાદો ઉલટાવવામાંથી બચવા માટે મદદ કરશે નહીં, આરોપીને આઈ.પી.સી. ની કલમ ૩૦૬ હેઠળ દોષિત ઠેરવવામાં આવે છે.

૧૮. પરિણામે, અપીલકર્તા–રાજ્ય દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અપીલ ***અંશતઃ મંજૂર કરવામાં આવે છે***. જોકે આરોપીને ઇન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૪૯૮એ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનામાંથી નિર્દોષ છોડવામાં આવેલ છે, પરંતુ તેને

ઇન્ડિયન પીનલ કોડની કલમ ૩૦૬ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે દોષિત ઠેરવવામાં આવે છે અને તેને ચાર વર્ષની મુદત માટે કેદની સજા ભોગવવાનો તેમજ રૂ. ૧,૦૦૦/– નો દંડ ભરવાનો હુકમ કરવામાં આવે છે. ટ્રાયલ કોર્ટનો તારીખ ૨૨.૦૬.૧૯૯૮ નો ચુકાદો અને હુકમ ઉપરોક્ત હદ સુધી સુધારેલ રહે છે. આરોપીના જામીન અને જામીનખત રદ કરવામાં આવે છે અને તે કાચા કામના કેદી તરીકે અગાઉ ભોગવેલી કેદની મુદતનો મજરો (સેટ–ઓફ) આપ્યા બાદ, બાકીની સજા ભોગવવા માટે આજથી આઠ અઠવાડિયાના સમયગાળામાં જેલ સત્તાવાળાઓ સમક્ષ આત્મસમર્પણ કરશે, જેમાં કસૂર થયેથી સંબંધિત સેશન્સ કોર્ટ આરોપીની ધરપકડ કરવા માટે બિનજામીનપાત્ર વોરંટ ઈશ્યુ કરશે.

(કે.જે. ઠાકર, ન્યાયમૂર્તિ)

કોષ્ટી/

This is an AI-Assisted Translation.

==========

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

==========